

Martine Fahle Mausestagen

Frafall og lavere prestasjoner i videregående opplæring, blant minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge

«Hvilke forhold bidrar til et høyere frafall og lavere resultater i videregående opplæring blant minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge, og hvilken betydning får det for elevene?».

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid

Veileder: Jacob Zigo

Mai 2024

Martine Fahle Mausestagen

Frafall og lavere prestasjoner i videregående opplæring, blant minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge

«Hvilke forhold bidrar til et høyere frafall og lavere resultater i videregående opplæring blant minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge, og hvilken betydning f r det for elevene?».

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid
Veileder: Jacob Zigo
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid



Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Bacheloren bygger på følgende problemstilling:

«Hvilke forhold bidrar til et høyere frafall og lavere resultater i videregående opplæring blant minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge, og hvilken betydning får det for elevene?».

Til tross for økt søkelys, er høyere frafall og lavere prestasjoner i videregående skole blant minoritetsspråklige elever med kort botid et økende problem, som får store konsekvenser både på individ- og samfunnsnivå. Det er en kompleks utfordring med flere bakenforliggende faktorer, blant annet individenes sosioøkonomiske familiebakgrunn, psykisk helse, språk og botid. Oppgaven er basert på faglitteratur og sentrale rapporter som belyser omfanget av utfordringene denne målgruppen møter på i skolen.

Hensikten med oppgaven er å belyse og få økt kunnskap om utfordringene minoritetsspråklige elever med kort botid møter på i skolen, samt bli bevisst hva som kjennetegner denne elevgruppen som kan bidra til høyere frafall og lavere resultater. Oppgaven kom fram til at denne gruppen elever møter på flere utfordringer enn majoritetselvene knyttet til kort botid, diskriminering, psykisk helse, mangel på kapital og språkbarrierer.

Oppgaven stiller spørsmål ved hvordan frafallet og skoler resultatene både kan skyldes strukturer i skolen, men også individuelle egenskaper som kjennetegner denne gruppen. Her kommer det tydelig frem at samspillet mellom egenskaper hos individene og skolens strukturer får stor påvirkning på hvordan elevene klarer seg i skolen. Til tross for økt fokus i den norske skolen for å motvirke sosiale forskjeller, viser litteraturen at familiens sosioøkonomiske status har stor betydning for hvordan elevene klarer seg i skolen.

Videre diskuterer oppgaven hva som ligger til grunn for at noen minoritetsspråklige elever klarer seg bra i skolen og har høye ambisjoner, samtidig som gruppen er overrepresentert blant høyest frafall og lavere resultater. Avslutningsvis blir det poengtert at fenomenet fortsatt har behov for økt oppmerksomhet og at det er behov for å sette inn flere ressurser i skolen for å forebygge frafall.

Abstract

This thesis is based on the following question:

«What factors contribute to higher dropout rates and lower academic performance in secondary education among minority language students with short residency in Norway, and what impact does it have on the students? ».

Despite the increased spotlight, higher dropout rates and lower academic performance in secondary education among minority language students with a short period of residence are a growing problem, which has major consequences both at the individual and societal level. It presents a complex challenge with multiple underlying factors, including individuals' socioeconomic position, mental health, language proficiency, and length of residency. This thesis is grounded in academic literature and pertinent reports that shed light on the challenges this target group encounters in school.

The purpose of this theses is to shed light on and gain increased knowledge about the challenges encountered by minority language students with short residency in the education system, as well as to become aware of the characteristics of this student group that may contribute to higher dropout rates and lower academic performance. The study found that this group of students encounters more challenges than the majority students related to short residency, discrimination, mental health issues, lack of capital and language barriers.

The thesis questions how dropout rates and academic performance may be attributed to both school structures and individual characteristics that characterise this group. It is evident that the interaction between individuals' characteristics and school structures significantly influences students' performance in school. Despite increased efforts in the Norwegian education system to counteract social inequalities, the literature indicates that the socioeconomic status of the family is of great importance for how the students manage in school.

Furthermore, the thesis discusses the underlying factors that lead some minority language students to excel academically and have high ambitions, while the group remains overrepresented in high dropout rates and lower academic performance. Finally, it is emphasised that this phenomenon still requires increased attention, and that there is a need to invest more resources in schools to prevent dropout rates.

Forord

I løpet av min praksisperiode hos Uteseksjonen i Trondheim, jobbet jeg med ungdom mellom 13-25 år med utfordringer knyttet til rus og kriminalitet. Noe som kjennetegnet flere av ungdommene som var innom Uteseksjonen, var enten frafall eller utfordringer med å fullføre videregående skole. En annen fellesnevner var at flertallet hadde kort botid i Norge og ikke hadde norsk som førstespråk. Summen av inntrykkene fikk meg til å stille spørsmål rundt hvilke forhold i videregående skole som kan bidra til det høyere frafallet blant minoritetsspråklige elever, når man sammenligner de med majoritetsgruppen. Og på samme tid hvilke faktorer ved enkeltindividet som bidrar til at disse elevene oftere møter på utfordringer i skolen.

Innhold

Kapittel 1. Innledning	5
1.1 Presentasjon av tema	5
1.2 Relevans for sosialt arbeid	6
1.3 Problemstilling	7
1.4 Oppgavens oppbygging	7
Kap. 2 – Metode	9
2.1 Hva er metode?	9
2.2 Framgangsmåte	9
Kap. 3 - Bakgrunn	11
3.1 Begrepsavklaring	11
Minoritetsspråklige	11
Majoritetslever	11
Frafall	12
Innvandring	12
Kap. 4 – Presentasjon av litteratur og teori	13
4.1 Årsaksfaktorer til frafall - helhetsperspektivet	13
4.1.1 Sosioøkonomisk familiebakgrunn	14
4.1.2 Psykisk helse	15
4.1.3 Språk som barriere	15
4.2 Bourdieu sin teori om kapital og utdanningssystemet	16
4.3 Betydningen av lavere prestasjoner, frafall og lav kulturell kapital	17
Kapittel 5. Diskusjon	19
5.1 Reproduserer skolen sosiale forskjeller?	19
5.1.1 Kulturell kapital	19
5.1.2 Sosioøkonomisk bakgrunn og kulturell kapital	20
5.1.3 Sosioøkonomisk status og helse	21
5.1.4 Botid og språk	22
5.1.5 Skolens strukturer og reproduksjon av sosiale forskjeller	24
5.2 Frafall - et innvandrerfenomen?	27
5.2.1 Sosial kontroll og etnisk kapital	28
5.2.2 Etnisk kapital og psykisk helse	29
Kapittel 6. Avslutning	31
Kapittel 7. Litteraturliste	33

Kapittel 1. Innledning

1.1 Presentasjon av tema

Tanken om at alle individer skal oppnå formell kompetanse gjennom utdanning, er en sterkt forankret verdi i det norske samfunn og gjennom utviklingen av ulike reformer, jobber utdanningssystemet for at flest mulig skal fullføre videregående opplæring (Kunnskapsdepartementet, 2019). En av disse reformene innen det norske skolesystemet er Reform 94 som ble utviklet og satt i verk i 1994/1995 (Utdanningsdirektoratet, 2024). Den ga ungdom rett til å opparbeide seg formell kompetanse med hensikten å kvalifisere ungdom til arbeidslivet eller til å ta høyere utdanning (Olsen, 2008, ss. 10-13). Dermed gir reformen alle norske ungdommer rett til videregående opplæring etter endt 10 års grunnskole.

Ungdom kan søke seg til videregående skole når de fyller 15 år og gjelder ut året de fyller 24 år jf. Opplæringslova (Oppl.) §3-1 første og andre ledd. Videre gir reformen ungdom rett til å ta videregående opplæring på heltid i 3 år, men ved behov kan en dele det opp over 5 år. I 2006 ble reformen byttet ut med skolereformen *Kunnskapsløftet*. Her ble formålet å redusere hvordan elevenes sosiale bakgrunn påvirker skoleresultatene deres (Bakken & Elstad, 2012, ss. 11-12). Dette gjelder faktorer som eksempelvis kjønn og familiebakgrunn. I 2023 kom fullføringsreformen som igjen satte søkelys på og belyste alvoret ved det høye frafallet i videregående opplæring. Reformen poengterte hvordan skolen ikke er tilpasset elever med svakere faglige forutsetninger (Utdanningsdirektoratet, 2024).

Minoritetsspråklige ungdom utgjør en betydelig andel blant de som velger å benytte seg av muligheten til å fullføre videregående opplæring på 5 år (Temre, 2012, ss. 9-11). Til tross for denne muligheten, er det en økende tendens blant denne gruppen å falle utenfor opplæringssystemet i løpet av disse årene, hvor flere hverken oppnår studie- eller yrkesfagkompetanse (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), 2021). Statistikk fra Statistisk Sentralbyrå (SSB), 2023) viser at kun 65,1 prosent av ungdom som innvandret til Norge oppnådde studie- eller yrkeskompetanse i løpet av perioden 2016-2022. Dette står i kontrast til 83,2 prosent av den øvrige befolkningen og 79,7 prosent av norskfødt ungdom med utenlandsfødte foreldre (SSB, 2023).

Forskning viser at minoritetsspråklige ungdom med kort botid i Norge, definert som en oppholdstid på 1-5 år, utgjør den mest sårbare gruppen med høyest frafall fra videregående opplæring (Lødding, 2003, s. 20). Flere studier og undersøkelser, deriblant PISA-undersøkelsen fra 2015, dokumenterer svakere resultater og prestasjoner blant

minoritetsspråklige elever, hvor elever med innvandrerbakgrunn er overrepresentert på det laveste mestringsnivået (Kjærnsli & Jensen, 2016, ss. 28-29). Opplæringsloven (1998, kapittel 9A) har kort oppsummert som formål å sikre alle elever i norske skoler retten til et trygt og godt skolemiljø, som videre skal fremme læring og utvikling. Dette stiller krav til skolen om å tilrettelegge for læring og et godt psykososialt miljø for alle elever. Til tross for lovpålagte føringer og økt søkelys på integrering og økt satsing i utdanningssektoren for elever med innvandrerbakgrunn, viser studier som Kjærnsli & Jensen (2016, s. 30) at minoritetsspråklige ungdom med kort botid i Norge generelt har høyere frafall i videregående og gjennomgående svakere resultater i skolen. Litteraturen peker på flere faktorer til dette, men denne oppgaven vil avgrense seg til å se på faktorer som familiens sosioøkonomiske status, språkferdigheter og psykisk helse.

Skolesystemet i Norge er en kritisk arena når det kommer til integreringen av innvandrere og for muligheten til å lykkes med sosial mobilitet, som defineres som muligheten til å bevege seg opp eller ned i samfunnshierarkiet gjennom utdanning og yrkesmuligheter (Berg et al., 2019, s. 32). Derfor er det av stor betydning å forstå hvilke faktorer som ligger til grunn for at noen lykkes bedre enn andre og hvordan skolen kan arbeide for å tilrettelegge for å redusere forskjellene. I løpet av de siste årene har feltet fått økt oppmerksomhet og det er utviklet flere studier og forskning, blant annet ulike rapporter av NOVA, som ser på årsaker til at denne målgruppen møter på større utfordringer i skolen (Kvaale-Conateh, 2023, s. 3). Likevel viser blant annet statistikken fra SSB (2023), tendensen til at minoritetsspråklige elever med kort botid har lavere resultater og høyere frafall enn majoritetselevene (Utdanningsdirektoratet, 2024). Derfor vil denne studien avgrense seg til å undersøke hvorfor minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge har dårligere utfall i videregående opplæring og hvilken betydning det kan ha for målgruppen. Begreper som minoritetsspråklige, frafall og sosioøkonomisk familiebakgrunn vil bli forklart i kapittel 3.

1.2 Relevans for sosialt arbeid

Ifølge FOs Yrkesetiske Grunnlagsdokument innebærer sosialarbeidere sitt samfunnsmandat blant annet å hjelpe mennesker med behov for støtte, slik at alle individer kan få menneskeverdige levekår og livskvalitet. Dette blir videre utdypet i profesjonens verdigrunnlag som påpeker viktigheten av å stå i «solidaritet med utsatte grupper, kamp mot fattigdom og arbeid for sosial rettferdighet og sosial endring» (FOs Yrkesetiske Grunnlagsdokument, 2023, s. 3). En viktig forutsetning for å forebygge sosiale problemer og å sikre gode levekår, er å få innpass i arbeidslivet og sikre seg inntekt. Høy yrkesdeltakelse er

en viktig forutsetning for den norske velferdsstaten og manglende deltakelse har konsekvenser både for enkeltindividet og på et samfunnsøkonomisk nivå (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2021).

Dagens arbeidsmarked i Norge kjennetegnes ved økt krav om formell kompetanse (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2021). Blant minoritetsspråklige med kort botid i Norge er lav eller lite relevant kompetanse en viktig årsak til lav sysselsetting og en betydelig årsak til at mange faller utenfor arbeidsmarkedet (SSB, 2018). Å bestå videregående opplæring er derfor svært viktig for overgangen til arbeidslivet. På bakgrunn av dette blir det viktig å se på hvilke faktorer som fører til at minoritetsspråklige ungdom har utfordringer med å fullføre videregående opplæring. På den måten kan en begynne å jobbe for å forebygge frafall og sikre alle et likeverdig tilbud og muligheten til sosial mobilitet. Innen sosialt arbeid er det å forebygge frafall i videregående opplæring sentralt for å forebygge sosiale problemer som blant annet fattigdom, rus og kriminalitet (Ellingsen & Levin, 2015, ss. 47-48).

1.3 Problemstilling

På bakgrunn av presentasjonen har jeg kommet frem til følgende problemstilling:

«Hvilke forhold bidrar til et høyere frafall og lavere resultater i videregående opplæring blant minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge, og hvilken betydning får det for elevene?»

1.4 Oppgavens oppbygging

Oppgaven er delt inn i sju ulike kapitler. Første kapittel presenterer temaet ved å vise til statistikk og forskning på området, før oppgaven videre beskriver relevansen for sosialt arbeid. I kapittel to beskrives hvilken metode som er brukt til å svare på oppgavens problemstilling. Her blir det redegjort for hva en litteraturstudie er og hvilken framgangsmåte som er brukt for å finne relevant litteratur som er pålitelig. Videre i kapittel tre blir relevante begreper beskrevet. I kapittel fire blir det presentert for hva litteraturen sier om de ulike faktorene til høyere frafall og lavere resultater i videregående skole blant minoritetsspråklige elever med kort botid. Her går oppgaven dypere inn i de ulike faktorene som sosioøkonomisk familiebakgrunn, psykisk helse og språkbarrieren og beskriver hvilken betydning det får for individene. Kapittel fire inkluderer også en redegjørelse av teorien til Bourdieu Pierre om ulike kapitalformer, som videre blir brukt i diskusjonsdelen. Kapittelet avsluttes med en beskrivelse av hvilke betydning frafall og lavere prestasjoner i skolen kan få for elevene. I del fem blir det drøftet om skolen reproducerer sosiale forskjeller ved å se på betydningen av

skolens strukturer og individenes kulturelle kapital i skolen. Kapittel fem avsluttes med en diskusjon om frafall er noe som skyldes egenskaper som kjennetegner minoritetsspråklige elever med kort botid. Avslutningsvis blir det i kapittel seks en oppsummering før litteraturlisten og vedlegget om søksmetoden blir presentert.

Kap. 2 – Metode

2.1 Hva er metode?

Olav Dalland (2020, s. 53) definerer metode som en måte eller et middel for å løse ulike problemer på og bidra til ny kunnskap. Denne oppgaven er basert på en litteraturstudie. Her er målet å finne og tolke ulik litteratur og teorier om et bestemt område gjennom blant annet tidligere forskning, fagbøker, fagfelleverderte artikler og tidsskrifter (Snyder, 2019, s. 334).

2.2 Framgangsmåte

Jeg har valgt å utføre systematisk søk i elektroniske litteraturbaser som «Google Scholar», «Idunn» og «Oria» for å finne relevant litteratur. Her har jeg i hovedsak brukt søkeordene «minoritetsspråklige elever», «frafall», «videregående skole», «innvandring» og «psykisk helse». Videre har jeg forsøkt å forholde meg til nyere studier og statistikk ved å avgrense litteratursøkene til perioden «2010-2024». Her har jeg vurdert artikkelene som kom opp ut ifra utgivelsesdato, relevans og hva slags type artikkel det har vært. Ved mange treff har jeg prøvd å avgrense til «vitenskapelige artikler». Oppgaven baserer seg hovedsakelig på forskningsbaserte og vitenskapelige artikler, men også ulike rapporter, masteroppgaver og ulike nettsider som «utdanningsdirektoratet.no» og «regjeringen.no» er brukt for å forsterke funnene og finne nyere statistikk. Hvordan jeg har utført søkene er nærmere beskrevet i vedlegget om søkemetoden. I tillegg har jeg brukt relevant pensum fra sosialt arbeid-utdanningen på NTNU og tidligere bachelor- og masteroppgaver, rapporter og tidsskrifter for å få innblikk i andre kilder som kan være relevante og sentrale for å få et bredere utvalg av litteratur.

Sentrale bøker og rapporter som er gjennomgående i oppgaven er blant annet «*Frafall blant minoritetsspråklige. Om frafall og norsk som andrespråk blant minoritetsspråklige elever i overgangen fra 10.klasse til videregående skole*» av Berit Lødding (2003), ulike rapporter fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA som: «*Trivsel og utdanningsdriv blant minoritets elever i videregående. Hvordan forstå karakterforskjeller mellom elever med ulik innvandrerbakgrunn?*» av Christen Hyggen og Anders Bakken (2018) og boka «*Ungdom, rus og marginalisering*» av Tormod Øia (2013). Relevant lovverk som opplæringsloven og ulike offentlige dokumenter som stortingsmeldinger er også brukt for å belyse hvordan utfordringene som minoritetsspråklige elever møter på allerede er beskrevet og finne ut hva slags tiltak som er satt i gang.

Videre er kildelistene i allerede funnet litteratur brukt for å finne mer relevant forskning og litteratur om emnet. Hvilke kilder som er funnet gjennom denne metoden er videre beskrevet i vedlegget om søkemetoden.

Oppgavens litteraturvalg har noen begrensninger, ved bruk av blant annet sekundærkilder som kan minske artikkelens pålitelighet. En annen begrensning ved søkemetoden som er brukt, er ladede søkeord som «fracfall» og «utfordringer» som gjør at oppgaven hovedsakelig setter søkelys på disse sidene av temaet. Samtidig er det også brukt masteroppgaver som litteratur, dette kan innebære svakheter ved at det er studenter som har skrevet oppgaven og jeg ikke kan vurdere om kilden er bygget på veldokumentert fakta og forskning. Oppgaven baserer seg hovedsakelig på vitenskapelige artikler som er fagfelleurdert, dette gjør litteraturen mer pålitelig da det stiller høyere krav til forskerne for å publisere (Dalland, 2020, s. 159).

Kap. 3 - Bakgrunn

3.1 Begrepsavklaring

Videre vil oppgaven definere begrepene «minoritetsspråklige», «majoritets elever», «sosioøkonomisk bakgrunn», «innvandring» og «frafall». Begreper som «helhetsperspektivet», «kulturell kapital» og «psykisk helse» blir nærmere beskrevet i oppgavens teoridel.

Minoritetsspråklige

Ifølge opplæringsloven (1998, § 2-8, første ledd) omfatter begrepet «minoritetsspråklige» individer med annet morsmål enn majoriteten, som i Norge vil si norsk eller samisk. Flere individer vokser opp med flere språk, som kan gjøre at de både behersker og identifiserer seg med flere enn ett. Førstespråk vil si språket som individet er vokst opp med og foretrekker muntlig og skriftlig (NOU 2010:7, s. 24). Denne oppgaven vil omhandle elever som har et annet førstespråk og morsmål enn norsk. Videre avgrensner denne oppgaven seg til å gjelde minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge. Kort botid vil i denne oppgaven referere mellom 1-5 år og inkluderer individer som har innvandret til Norge av ulike årsaker.

Avgrensningen er gjort for enkelthetens skyld selv om Kunnskapsdepartementet argumenterer for at «kort botid» eller hvem som er «nyankommen» ikke konkret burde tidfestes, men vurderes opp mot hver enkelt (Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 7).

Begrepene «minoritetsspråklige elever» og «innvandrerelever» vil bli brukt om hverandre i denne oppgaven hvor det er relevant. Det er viktig å påpeke at denne oppgaven ikke tar for seg gruppen andre, - eller tredjegenasjonsinnvandrere som også kan inngå i gruppen minoritetsspråklige elever. På den andre siden er det viktig å være bevisst når man bruker begreper som «minoritetsspråklige» for å omfavne en gruppe mennesker. Språk har makt og det er viktig å være bevisst over hvordan begrepet «minoritetsspråklige» omfavner en bred og mangfoldig gruppe med ulikheter i språk, kultur, religion og individuelle egenskaper (Skau, 2016, s. 54). Hensikten med denne oppgaven er at en slik kategorisering kan føre til økt kunnskap for hvordan en kan tilrettelegge for denne gruppen i skolen.

Majoritets elever

Begrepet «majoritet» refererer til gruppen som er i flertall (Lødding, 2003, s. 18). Begrepet «majoritets elever» vil derfor i denne besvarelsen inkludere alle elever i videregående opplæring med norsk eller samisk som morsmål og som enten er født eller vokst opp i Norge, uavhengig av foreldrenes etnisitet eller fødeland.

Frafall

Etter reform 94 fikk begrepet økt oppmerksomhet (Utdanningsdirektoratet, 2024). I denne besvarelsen blir frafall definert som det å være utenfor fylkeskommunal videregående opplæring eller annen utdanning i regi av andre (Lødding, 2003, s. 28).

Innvandring

Som nevnt, vil «kort botid» referere til ungdom som har bodd i Norge fra 1-5 år. Oppgaven vil hovedsakelig sette søkelys på ungdom med innvandrerbakgrunn. Dette er en sammensatt gruppe som innebærer både norskfødt ungdom med foreldre som er født utenlands, og barn som er født utenlands (Bakken & Hyggen, 2018, s. 14). Gruppen «innvandrere» omfatter blant annet mennesker og familier som innvandrer på bakgrunn av familiegjenforening, arbeidsinnvandring og folk som er drevet på flukt på bakgrunn av forfølgelse, krig og konflikt i hjemlandet (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2021). De ulike årsakene til innvandringen kan ha betydning for hvordan ungdommene presterer i skolen. Rundt 30 prosent av alle innvandrere i Norge har flyktningbakgrunn (Bakken & Hyggen, 2018, s. 20). Denne oppgaven vil derfor avgrense seg til å fokusere på minoritetsspråklige ungdom som har innvandret til Norge på bakgrunn av flukt og krig i hjemlandet. I denne besvarelsen vil derfor «minoritetsspråklige elever» referere til ungdom som har innvandret på bakgrunn av flukt og har kort botid i landet.

Kap. 4 – Presentasjon av litteratur og teori

I dette kapittelet vil det bli redegjort for hva tidligere forskning og litteratur sier om årsaker til frafall og lavere prestasjoner i videregående opplæring blant minoritetsspråklige elever med kort botid. Deretter vil besvarelsen beskrive Bourdieu sin teori om hvordan ulike kapitalformer kan ligge til grunn for underliggende maktstrukturer i samfunnet og i utdanningssystemet som kan være en påvirkende faktor for frafall.

4.1 Årsaksfaktorer til frafall - helhetsperspektivet

Det er forankret i sosialarbeideres yrkesetiske grunnlagsdokument at sosialarbeidere skal ha fokus på en helhetlig tilnærming til individer som har behov for flere sammensatte tjenester (FOs Yrkesetiske Grunnlagsdokument, 2023). Et helhetlig perspektiv innebærer å se personen i situasjonen og ulike faktorer på individ-, gruppe- og samfunnsnivå som påvirker individet (Heines, 2014, ss. 95-96). Dette er vesentlig for å kunne danne en grundig forståelse for utfordringene som minoritetsspråklige ungdom i videregående skole møter på. Individnivå innebærer å se de spesifikke egenskapene og utfordringene som hver enkelt elev har (Berg et al., 2019, s. 26). Det vil si å se på elevenes personlige egenskaper eller andre faktorer ved individet som kan påvirke deres opplevelser og prestasjoner i skolen. Blant minoritetsspråklige elever, kan faktorer på individnivå innebære eksempelvis språkferdigheter, psykisk helse og motivasjon.

Gruppenivå involverer å se på hvordan ulike faktorer påvirker og kjennetegner minoritetsspråklige ungdom i videregående skole som gruppe (Berg et al., 2019, s. 26). Faktorer på gruppenivå kan dermed blant annet innebære å se på hvordan skolen tilrettelegger for denne gruppen elever. Studier peker på at dette er en gruppe elever som kan bli utsatt for en diskriminerende praksis og strukturell rasisme, eksempelvis gjennom fordommer, ytringer og ikke nok tilrettelegging og oppfølging i skolen (Høyer, 2020, s. 316). Et annet kjennetegn på gruppenivå for denne gruppen, kan være tendensen til hvordan mange i denne elevgruppen havner i skoler med lave inntakskrav. På den måten blir de utsatt for en segregering som kan påvirke elevenes motivasjon, prestasjoner, sosiale nettverk og gjennomføringsevne i skolen (Bakken & Elstad, 2012, s. 229).

Dette er en av flere konsekvenser av politiske beslutninger og demografi, hvor ulikheter i kommuner påvirker hvordan skolen klarer å ivareta elevenes ulike behov som utdanning, integrering og ressursfordeling i skolen (Bakken, 2003, s. 23). Dermed får beslutninger på samfunnsnivå konsekvenser på individ-, - og gruppenivå. Samfunnsnivå legger vekt på å se på

strukturelle og institusjonelle faktorer som kan påvirke minoritetsspråklige elever sin skolegang, som politiske beslutninger og juridiske rammebetingelser (Berg et al, 2019, s. 27). Dette kan eksempelvis være opplæringsloven og ulike reformer som ble nevnt i innledningen.

Kort oppsummert er årsakene til minoritetsspråklige ungdom med kort botid i Norge sine utfordringer i videregående skole komplekse og preget av mange sammensatte faktorer. Denne oppgaven har derfor valgt å avgrense seg til hvordan faktorer som språk, sosialøkonomisk bakgrunn og psykisk helse påvirker målgruppens prestasjoner i skolen. Videre vil oppgaven kort redegjøre for hvordan litteraturen beskriver disse faktorene hos målgruppen.

4.1.1 Sosioøkonomisk familiebakgrunn

Sosioøkonomisk status (SØS) viser til samspillet mellom familiens sosiale og økonomiske posisjon i samfunnet (Strand & Wagner, 2024, s. 79). Dette inkluderer ulike faktorer som utdanning, yrke og økonomi som blant annet kan påvirke familiens levekår, arbeidsforhold og livsstil.

Studier viser at minoritetsspråklige elever og majoritets elever med lik sosioøkonomisk bakgrunn har mindre forskjeller når det kommer til skoleprestasjoner og frafall i videregående opplæring (Lødding, 2003, s. 20). Dette viser seg også i en rapport fra NOVA (2012), hvor de sammenlignet elevenes gjennomsnittskarakterer ut ifra hvor de befinner seg på den sosioøkonomiske skalaen. Rapporten viser at gjennomsnittskarakterene blant elever nederst på SØS-skalaen var på 3,3-3,4 i gjennomsnittlige standpunktkarakterer, mens elevene i den øverste delen av SØS-skalaen i gjennomsnitt lå på 4,7 i standpunktkarakter (Bakken & Elstad, 2012, ss. 89-91). Dette forteller oss at sosioøkonomisk bakgrunn har betydning for elevers skolerestater også uavhengig av etnisitet og språk.

Ifølge statistikk er minoritetsspråklige ungdom som har innvandret til Norge overrepresentert i familier med lav sosioøkonomisk status (Claussen, 2014, s. 55). En undersøkelse gjort av Lødding (2003) viser at kun halvparten av mødrene til ungdom som har innvandret eller er andregenerasjons innvandrere hadde utdanning som tilsvarer mer enn obligatorisk skolegang i Norge. Av fedrene hadde rundt 60 prosent høyere utdanning til sammenligning med majoritets elevene hvor rundt 80 prosent av begge foreldrene hadde utdanning over det obligatoriske. I tillegg var både mor og far til de minoritetsspråklige elevene oftere utenfor arbeid enn foreldrene til majoritets elevene (Lødding, 2003, ss. 20-22). Dette kan tenkes å påvirke familiens økonomi sammen med familiens sosiale status basert på yrke. Det vil si at

flere minoritetsspråklige elever kommer fra familier med lavere sosialøkonomisk bakgrunn enn majoritetselever. Dette underbygges i en rapport av NOVA som gjennom en undersøkelse kom frem til at de fleste innvandrergruppene har vesentlig mindre tilgang til ressurser enn majoritetselevne ut ifra foreldrenes sosioøkonomiske posisjon (Bakken & Hyggen, 2018, s. 8).

4.1.2 Psykisk helse

Når en ser på årsaker til frafall blant minoritetsspråklige elever i videregående opplæring, viser en gjerne til årsaker som sosioøkonomisk bakgrunn og reduserte språklige forutsetninger (Bakken, 2003, s. 41). Samtidig peker flere studier, blant annet Berg og Svendsen (2021) på sammenhengen mellom frafall og opplevelsen av trivsel og tilhørighet i skolen (s. 142). Av den grunn kan psykisk helse være en vesentlig faktor å se på når en studerer faktorer ved enkeltindividet som påvirker prestasjoner i videregående opplæring. Psykisk helse kan defineres som «forholdet mellom et individs tanker, følelser, atferd og helse» (Håkonsen, 2018, s. 233). Ut ifra denne definisjonen kan en tenke seg at en god psykisk helse er avhengig av at individet opplever autonomi, mestring og kontroll i hverdagen og evner å håndtere egne følelser og atferd. En annen sentral faktor for å fremme god psykisk helse, er opplevelsen av tilhørighet til et sosialt fellesskap og evnen til å knytte relasjoner (Håkonsen, 2018, s. 234). Studier som Høyer (2020) om psykisk helse blant flyktninger i Norge viser at rundt 25 prosent lider av en psykisk lidelse, særlig depresjon og post-traumatisk stresslidelse (s. 315). Dette kan i stor grad tenkes å påvirke elevenes evne til å knytte nye relasjoner og å fokusere på skoleoppgaver.

4.1.3 Språk som barriere

Språket er en av de viktigste nøklene mennesker har til sosialisering, derfor er det vesentlig at alle som bor i Norge, kan snakke og forstå norsk for å kunne delta i samfunnet (Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 10). De fleste barn og familier som innvandrer til Norge, kan tenkes å ikke kunne det norske språket når de ankommer. Flere studier peker på manglende språklige ferdigheter som en av de viktigste barrierene nyankomne minoritetsspråklige elever møter på i videregående skole, integrering og i tilegnelsen av faglig kompetanse som kreves i skolen (Lødding et al., 2020, s. 27). Videre vil oppgaven redegjøre for Bourdieu sin teori om ulike kapitaler og utdanningssystemet.

4.2 Bourdieu sin teori om kapital og utdanningssystemet

Sosiologen Pierre Bourdieu er en sentral teoretiker i analysen av hvordan underliggende maktstrukturer i utdanningssystemet reproducerer sosial ulikhet i skolen (Wilken, 2008, ss. 67-68). I denne besvarelsen blir Bourdieu sin teori om ulike kapitalformer og hans teori om reproduksjon av sosial ulikhet i utdanningssystemet brukt for å forklare de lavere resultatene og det høyere frafallet blant minoritetsspråklige ungdom i videregående skole. Bourdieu hevder at selv om skolen som institusjon mener å fremme muligheten til sosial mobilitet, så har elever som allerede mestrer skolens kulturelle koder fortrinn når det kommer til hvor lett de har for å få gode resultater (Wilken, 2008, s. 72). Videre vil oppgaven beskrive Bourdieus sine tre kapitalformer som vil bli brukt i oppgavens diskusjonsdel når en ser på årsaker til prestasjonsforskjeller i skolen.

Bourdieu hevder at makt og kapital henger sammen og er ensbetydende med hvor mye kapital et individ har, avgjør hvor mye makt en har (Bjørnhaug, 2002, s. 165). Dermed kan en forstå kapital som verdsatte sosiale ressurser og verdier i et samfunn (Bugge, 2002, s. 229). Det vil si at sosial ulikhet i samfunnet oppstår ved en ujevn fordeling av kapital innad i samfunnet en lever i. En slik ulik fordeling vil føre til at noen har mulighet til å påvirke andre sin atferd eller fremme egne interesser og mål på bekostning av andre sin vilje (Bugge, 2002, s. 225). På den måten kan en forstå kapital som ressurser som individer konkurrerer om som kan gi individer fordeler i det sosiale liv og i samfunnet.

Videre redegjør Bourdieu for tre typer kapital. *Sosial kapital* inkluderer individets sosiale nettverk og relasjoner som kan gi fordeler i livet (Bjørnhaug, 2002, s. 165). Dette kan eksempelvis være kontakter i arbeidslivet som gjør det lettere å få visse typer jobber. *Økonomisk kapital* handler om tilgjengelige ressurser som for eksempel penger eller verdier som kan gi økonomisk avkastning, eksempelvis eiendom, aksjer og bolig (Bugge, 2002, s. 226). Hvordan økonomisk kapital kan henge sammen med makt, kan eksempelvis illustreres med boligmarkedet. Her har de med høy økonomisk kapital muligheten til å investere i boliger som de kan leie ut til de med lav økonomisk kapital. På den måten vil utleiere øke sin økonomiske kapital ved å investere i bolig, mens de som leier betaler inn til utleier, uten å få noe avkastning på pengene selv.

På den andre siden handler *kulturell kapital* om kroppsliggjorte disposisjoner som individet besitter fra tidlig alder (Bugge, 2002, s. 225). Dette kan være kulturelle egenskaper og ferdigheter som kunnskap, utseende, karaktertrekk eller dannelse som kan gi fordeler i det samfunnet en lever i, som for eksempel gode resultater i utdanningssystemet. Ifølge Bourdieu

er individets kulturelle egenskaper noe som individet tilegner seg tidlig i livet og er forankret i det Bourdieu kaller for aktørens *habitus* (Bugge, 2002, s. 225). Habitus er den kroppsliggjorte sosialiseringen som foreldrene overfører til barna (Bjørnhaug, 2002, s. 163). Her hevder Bourdieu at hvis unge skal ha suksess i skolen, er de avhengig av kulturell kapital, gjennom ferdigheter som gir de evnen til å opptre som forventet i ulike sosiale kontekster (Øia, 2013, s. 73). I denne oppgaven er det kulturell kapital som vil være mest relevant for å belyse problemstillingen. Videre vil oppgaven beskrive hvilken betydning lavere prestasjoner, frafall og lav kulturell kapital kan få for individene.

4.3 Betydningen av lavere prestasjoner, frafall og lav kulturell kapital

Bourdieu hevder at utdanning er en sentral kilde for å oppnå kulturell kapital (Øia, 2013, s. 73). Skole og arbeid er sentrale arenaer for individet, knyttet til sosialisering, integrering, relasjoner og læring (Berg & Svendsen, 2021, s. 142). På den måten blir skole og arbeid sentralt for integrering, ved at de unge overtar samfunnets normer, verdier og lærer seg å ta vurderinger som står i tråd med samfunnets forventninger og som dermed styrker individets kulturelle kapital. Hirschi (1971, s. 4-7) utviklet en teori hvor han hevdet at sannsynligheten for at et individ utvikler antisosial atferd, henger sammen med hvor sterkt individet opplever seg bundet og inkludert i samfunnets institusjoner, som for eksempel skolen. Jo svakere bånd, jo svakere blir internaliseringen av normer og verdier (Hirschi, 1971, s. 5). Svake bånd kan eksempelvis føre til at den unge har mindre respekt og lar seg i mindre grad styres av de voksne. I skolen kan dette eksempelvis føre til at eleven ikke hører på læreren. Videre kan slik antisosial atferd føre til marginalisering (Øia, 2013, s. 29). Marginalisering kan beskrives som en prosess og en tilstand hvor enkeltindividet utvikler seg i en retning av sosial utstøting på sentrale arenaer i samfunnet Øia (2013, s. 30)

Studier som Øia (2013) sitt, dokumenterer en betydelig sammenheng mellom marginalisering, rusbruk og kriminalitet. Resultater viser at individet gjennom marginalisering settes i en utsatt og sårbar posisjon for å utvikle personlige problemer, som rusbruk og kriminell atferd (Øia, 2013, s. 30). Denne tilstanden kan oppstå som en konsekvens av manglende tilpasning i skolesystemet, frafall og svake akademiske prestasjoner, og dermed få betydelige konsekvenser for individets sosialisering og tilegnelse av kulturell kapital. Ytterligere konsekvenser av frafall og lave prestasjoner i skolen kan tenkes å inkludere tap av empowerment, hvor individet mister muligheten til å opparbeide seg økonomisk, sosial og kulturell kapital (Olsen, 2008, s. 48). Dette kan videre være viktig for å få tilgang til arbeidsmarkedet, som kan ha stor betydning for individets autonomi og kontroll over eget liv.

På den måten blir individet satt i et komplekst samspill med faktorer som påvirker hverandre negativt. Dette igjen, kan føre til en tilstand av marginalisering og følelse av mindreverd, svekket selvtillit og tap av empowerment. Flere konsekvenser av frafall og lavere prestasjoner i skolen blant oppgavens målgruppe, vil bli utforsket mer grundig i den påfølgende diskusjonsdelen.

Kapittel 5. Diskusjon

I forrige kapittel ble det beskrevet hvordan ulike faktorer som sosioøkonomisk bakgrunn, psykisk helse og språk påvirker minoritetsspråklige elevers prestasjoner og høye frafall i videregående skole. Denne gruppen er overrepresentert blant familier med lav SØS og i tillegg viser studier som Høyer (2020, s. 320) at minoritetsspråklige ungdommer med kort botid er mer utsatt for psykiske problemer enn majoritetselvene. I tillegg til språkbarrieren, møter denne gruppen på flere barrierer i utdanningen. For å belyse hvordan strukturelle maktforhold i utdanningssystemet påvirker minoritetsspråklige elever sine prestasjoner, ble Bourdieu sin teori om kapital beskrevet, hvor særlig kulturell kapital er relevant for å belyse oppgavens problemstilling. På bakgrunn av dette, vil oppgaven drøfte om lave prestasjoner og høyt fravær blant minoritetsspråklige elever kan skyldes strukturer i skolen og om skolen bidrar til å reprodusere sosiale forskjeller. Bourdieu sin teori om kulturell kapital vil bli brukt som et analytisk rammeverk for denne diskusjonen. Videre vil oppgaven drøfte om hvorvidt høyere frafall og lavere resultater i videregående opplæring blant minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge, kan være et resultat av individuelle egenskaper. Oppgaven vil diskutere faktorer som psykisk helse, etnisk kapital, sosioøkonomisk bakgrunn og drøfte dette opp mot Bourdieu sine teorier om kapital.

5.1 Reproduserer skolen sosiale forskjeller?

5.1.1 Kulturell kapital

Flere elever med minoritetsspråklig bakgrunn, har som følge av migrasjon, ikke fullført grunnskole i sine opprinnelsesland (Olsen, 2008, s. 11). Dette fenomenet kan skyldes flere faktorer, inkludert krig, konflikter, naturkatastrofer eller fattigdom. Samtidig er det andre minoritetsspråklige ungdommer som kommer til Norge med fullført grunnskole fra hjemlandet (Olsen, 2008, s. 11). Uavhengig om disse individene har fullført grunnskole i hjemlandet eller ikke, viser kartlegging ved skolene at denne elevgruppen står overfor betydelige utfordringer med grunnleggende ferdigheter og i tillegg har dårligere forutsetninger for å mestre videregående skole (Lødding et al., 2020, s. 17).

Ifølge Bourdieu sin teori om kulturell kapital kan disse funnene forklares med en mangel på kulturell kapital blant individene, uavhengig av om de har fullført grunnskole i hjemlandet eller ikke. Som nevnt er kulturell kapital verdsatte ressurser som bunner i individets kulturelle egenskaper (Bugge, 2002, s. 226). Dette kan innebære manglende kunnskap om det norske skolesystemet eller utilstrekkelig forståelse av hva som er aksepterte normer og ønsket atferd i

skolen. På denne måten kan kulturell kapital få betydning for hvordan minoritetsspråklige elever i videregående opplæring blir møtt av skolesystemet, medelever og lærere på videregående nivå (Bakken & Hyggen, 2018, s. 24). Hvordan de blir møtt av medelever og lærere, samt trives i skolen, kan tenkes å påvirkes av individets kulturelle kapital. Her kan det tenkes at atferd og holdninger som blir verdsatt i skolen og som er innenfor skolens normer, kan tenkes å føre til en mer positiv mottakelse, enn eksempelvis atferd som ikke står i tråd med skolens normer. Hvordan individet blir møtt av andre, samt trives i skolen, kan videre tenkes å påvirke hvordan de har overskudd til å prestere i skolen. Samtidig er det også relevant å se på indre faktorer hos individet som kan påvirke frafall i skolen, og ikke bare ytre faktorer som skolens system (Bakken & Hyggen, 2018, s. 25). Indre faktorer kan eksempelvis være den enkelte elev sin motivasjon for å bli sosialisert, bygge relasjon med andre og delta i aktiviteter og læring. Indre faktorer kan variere blant individene og dette vil oppgaven gå tilbake til i diskusjonsdelen om frafall er et innvandrerfenomen. Videre vil oppgaven se nærmere på hvordan mangel på kulturell kapital kan påvirke elevene i skolen.

5.1.2 Sosioøkonomisk bakgrunn og kulturell kapital

I følge Bourdieu sin teori om kulturell kapital, vil barn som er født i Norge og barn med foreldre med høyere sosial status, tilegne seg egenskaper i tidlig alder som kan gi de fordeler i skolen (Wilken, 2008, ss. 72-73). Det kan være egenskaper som bedre ordforråd, høyere ambisjoner, kjennskap og tillit til utdanningssystemet. Studier viser at foreldre til minoritetsspråklige elever med kort botid kan være preget av mindre tillit til utdanningssystemet, som igjen kan påvirke hvor høye ambisjoner barna får for å prestere i skolen (Bakken & Hyggen, 2018, s. 53). Argumentet styrkes av en undersøkelse om flerspråklige elevers skriveresultater i skolen, hvor undersøkelsen konkluderte med at faktorer som foreldrenes utdanningsnivå, hvor mye norsk det snakkes hjemme og antall bøker i hjemmet har en lineær sammenheng med hvor godt ordforråd og leseforståelse barna har (Strand et al., 2017, s. 89-92). Videre viser det seg at minoritetsspråklige elever med kort botid ofte har mindre tilgang på ressurser som PC og bøker i forhold til majoritets elevene (Bakken, 2003, s. 9). Det vil si at denne gruppen elever allerede har dårligere forutsetninger for å mestre skolen, basert på familiens sosioøkonomiske bakgrunn. Disse faktorene kan være med på å forsterke prestasjonsgapet mellom majoritetsgruppen og minoritetsspråklige elever.

Som nevnt tidligere viser forskning at utdanningsnivået til foreldrene til minoritetsspråklige elever med kort botid, generelt er lavt, i forhold til majoriteten, hvor spesielt flere av mødre ikke har fullført grunnskole (Lødding, 2003, ss. 20-21). Dette kan tenkes å påvirke i hvor stor

grad foreldrene, eksempelvis, har mulighet til å hjelpe til med lekser og overføre generell kunnskap som barna lærer på skolen. På den måten får foreldrenes utdanningsnivå, betydning for elevenes kulturelle kapital som indirekte kan ha påvirkning på elevenes resultater i skolen. Det er likevel viktig å tenke på at kort botid kan være en utgjørende faktor til at familien hverken har rukket å skaffe seg særlig med bøker i hjemmet eller lært seg godt norsk. Derfor kan det tenke seg at forskjellene kan utjevne seg med tid. På den andre siden kan en tenke seg at hva som anses som «lavt» eller «høyt» utdanningsnivå er relativt, idet foreldre med lavt utdanningsnivå og yrkesstatus ikke nødvendigvis mangler ressurser til å assistere og oppmuntre barna med lekser og forsterke deres motivasjon til læring.

5.1.3 Sosioøkonomisk status og helse

Følgelig kan kulturell kapital bidra til å reprodusere sosial ulikhet i skolen ved at barn fra familier med lavere sosioøkonomisk posisjon og lav kulturell kapital, i tillegg til å lære seg pensum, må bruke energi på å lære de kulturelle og sosiale kodene i skolen (Strand & Wagner, 2024, s. 79). Dette kan tenkes å minske opplevelsen av tilhørighet og mestring i skolen ved at elevene blir opptatt av de sosiale forskjellene mellom seg og majoritets elevene. Dette argumentet styrkes av en rapport fullført av NOVA som viser at ungdom med innvandrerbakgrunn som gruppe, opplever mindre trivsel og tilhørighet i skolen enn majoritets elevene (Bakken & Hyggen, 2018, s. 9). Ifølge rapporten kan den lave trivselen også ses i sammenheng med ulikheter i sosioøkonomisk status, hvor elever med høy sosioøkonomisk status har høyere grad av trivsel og større opplevelse av tilhørighet til skolen enn unge som vokser opp i familier med færre ressurser (Bakken & Hyggen, 2018, s. 9). På den andre siden kan en tenke seg at familiens lave sosioøkonomiske status også kan være en motiverende faktor for noen til å få gode resultater og dermed øke muligheten til sosial mobilitet. Dette diskuteres videre i oppgavens diskusjonsdel hvor oppgaven fokuserer på kjennetegn ved enkeltindividene.

Som nevnt er familier eller individer som har innvandret til Norge, særlig fra lavinntektsland, overrepresentert i statistikken med familier med lav sosioøkonomisk status (Claussen, 2014, s. 55). Lav SØS kan tenkes å prege individene på flere områder, som blant annet psykisk og fysisk helse som er nevnt tidligere i oppgaven. Forskning viser at forekomsten av psykiske plager og lidelser, for eksempel depresjon og angst, er høyere blant familier med lav SØS (Olsen, 2008, s. 25). Videre kan lav SØS innebære at individet møter på flere utfordringer og belastninger i hverdagen knyttet til ressursknapphet og stram økonomi (Claussen, 2014, s. 56). Dette kan føre til negative følelser som stress, skam, avmakt, utenforskap og en følelse av

å ikke strekke til, både blant foreldrene og barn. Fra et psykososialt perspektiv kan lav SØS føre til en følelse av å bli sett ned på, og dermed føre til en sosial devaluering av seg selv, hvor individet får svekket selvrespekt og selvfølelse (Claussen, 2014, ss. 79-80). Lav selvtillit og negativ selvfølelse kan ha en innvirkning på individets skoleprestasjoner, ved at det kan senke motivasjonen for å oppnå akademisk suksess. Samtidig kan foreldrenes sosioøkonomiske posisjon ha betydning for hvor stor grad de har makt til å påvirke skolesystemet og dekke barnas behov (Høyer, 2020, s. 317). Dette kan illustreres ved at foreldre med lav SØS og lav kulturell kapital, har mindre mulighet til å bidra med ressurser til skolen eller barna for å forsterke motivasjon til læring. Ressurser til ungdommene kan eksempelvis være klær eller utstyr som de kan ha behov for i skolen eller som gir økt status blant sine medelever, som igjen kan forsterke individenes opplevelse av tilhørighet blant sine medelever.

En annen faktor som bør tas i betraktning ved analyser av forskjeller i skoleresultater, er hvordan denne gruppen med ungdom har vært tvunget til å forlate sitt hjemland som følge av krig og konflikt. De lave prestasjonene i skolen blant minoritetsspråklige ungdommer, kan derfor skyldes psykososiale problemer som traumatisering, stress og sorg knyttet til flyttingen og opplevde hendelser (Kunnskapsdepartementet, 2019). Samtidig kan det være av betydning å erkjenne at individer kan utvikle ulike mestringsstrategier for å håndtere negative hendelser og traumer. Ulike mestringsstrategier kan være vesentlige faktorer som ytterligere kan påvirke både skolefravall og elevenes prestasjoner i skolen (Håkonsen, 2018, s. 343). Noen individer kan tenkes å bruke skolen som en arena for mestring, hvor gode resultater og relasjoner kan bli viktige beskyttelsesfaktorer for psykisk helse. Dette er en gruppe hvor noen, på bakgrunn av sin historie, kan tenkes å ha utviklet resiliens som gjør de mer motstandsdyktige i å håndtere utfordringer og nederlag i skolen (Høyer, 2020, s. 316). På den andre siden kan det tenkes at lave resultater og utfordringer med å knytte relasjoner til medelever, kan bli en risikofaktor for å utvikle psykiske problemer, som igjen kan påvirke elevenes prestasjoner og motivasjonen til å fullføre utdanningsløpet (Clark, 2020, s. 29). Individenes opplevelse av tilhørighet og psykisk helse blir videre diskutert i senere avsnitt. I neste avsnitt diskuteres hvordan migrering og kort botid kan påvirke elevenes prestasjoner.

5.1.4 Botid og språk

Et annet moment er Bourdieu sitt argument hvor han hevder at de elevene som allerede mestrer de kulturelle kodene i utdanningssystemet, er de som primært får mest utbytte av undervisningen (Wilken, 2008, s. 74). Dette kom også frem i en studie gjort av Bourdieu i

Frankrike, hvor elever som kom fra privilegerte hjem og hadde høy kulturell kapital gjennom atferd, stil, språk og forhåndskunnskaper ble favorisert (Wilken, 2008, ss. 70-72). Dette er elever som, gjennom sine foreldre, har høy sosial, økonomisk og kulturell kapital. Dette kaller Bourdieu for «den domestiske overføringen av kulturell kapital», og viser til hvordan foreldrenes sosialøkonomiske posisjon påvirker hvor lett barna tilegner seg skolens verdier og når opp til skolens krav (Wilken, 2008, s. 72). En NOVA-rapport konkluderer med at forskjeller i utdanningssystemet for minoritetsspråklige elever henger sammen med alder og botid (Lødding et al., 2020, s. 41). Det kan tenkes at jo eldre elevene er når de innvandrer, desto mer går de glipp av sentrale og kritiske ferdigheter som har betydning for prestasjoner i skolen, eksempelvis lese-, regne- og skriveferdigheter (Bakken & Elstad, 2012, s. 40).

I Bakken og Hyggen sin rapport (2018, s. 26) beskriver de hvordan minoritetsspråklige elever i videregående står overfor en dobbel utfordring i skolen, hvor de må lære seg pensum samtidig som de må lære seg norsk. Denne situasjonen kan skape en betydelig hindring i elevens læringsprosess. Videre påpekes det at avstanden mellom morsmålet og det norske språket også kan påvirke tiden det kan ta å mestre norsk (Bakken & Hyggen, 2018, ss. 24-25). Studier viser at ungdommer fra ikke-vestlige land, presterer dårligere og har høyere frafall enn jevnaldrende fra vestlige land (Olsen, 2008, s. 22). Dette fenomenet kan delvis forklares med språklige forskjeller, hvor det kan tenkes at, eksempelvis, ungdommer med arabisk som morsmål, som har et helt annet alfabet, kan kreve lengre tid til å lære seg norsk, enn eksempelvis ungdom fra Europa (Lødding et al., 2020, s.22).

Samtidig hevder Lødding et al. (2020, ss. 40-42) at evnen til å lære seg et nytt språk allerede svekkes i en alder av 4-6 år. Dette innebærer at ungdommer som migrerer til Norge, allerede har dårligere utgangspunkt for å lære seg det norske språket, enn om de hadde vært yngre ved migrasjonspunktet. På den andre siden kan det tenkes at tiden det tar å lære seg norsk på et funksjonelt nivå, er individuelt. Faktorer som botid, alder ved ankomst, kvaliteten på tilrettelegging og opplæring ved ankomst, og hvor aktivt de anvender språket innenfor og utenfor skolemiljøet, påvirker tiden det tar å lære seg ett nytt språk (Selj, 2019, s. 14).

Samtidig, kan det tenkes at eldre alder ved ankomst også kan være en fordel når det kommer til integrering og sosialisering ved at ungdommene kan være mer reflektert og ha flere erfaringer som kan hjelpe de i prosessen.

Mange minoritetsungdommer som ikke har fullført grunnskolen i landet de kommer fra, kan ha behov for å få særskilt tilrettelagt opplæring i Norge (Kunnskapsdepartementet, 2019). Faget «Grunnleggende norsk for språklige minoriteter» skal ivareta minoritetsspråklige elever

sitt behov for tilpasset opplæring i norsk, samt andre fag som skal gi de grunnlag til å ta videregående studier og ruste de til deltakelse på arbeidsmarkedet og i det sosiale liv (jf. Oppl. § 2-8, første ledd). Allikevel viser det seg at opplæringstilbudet i ulike kommuner varierer i omfang og i større grad ikke oppnår ønsket resultat (Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 12). Språket er derfor en grunnleggende faktor i skolen, og som i tillegg til ferdigheter og andre egenskaper, har stor betydning for individets kulturelle kapital (Olsen, 2008, s. 58). På den måten vil minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge, ha dårligere forutsetninger for å prestere i skolen, ettersom de hverken mestrer undervisningsspråket eller har forhåndskunnskaper og kjennskap til det norske utdanningssystemet.

Som nevnt er trivsel og tilhørighet aspekter som antas å ha sammenheng med botid og alder ved ankomst i en ny kulturell kontekst. Siden denne oppgaven fokuserer på elever i videregående opplæring, kan det tenkes at målgruppen befinner seg i alderen 16- 19 år. Utviklingsteorier knyttet til identitet antyder at denne fasen er preget av et økt behov for aksept og integrering blant jevnaldrende, i motsetning til tidlig barndom hvor familien har størst innflytelse (Øia, 2013, s. 20). Dermed kan innvandring i ungdomstiden være preget av en prosess med sosial assimilering som for noen kan være utfordrende å håndtere (Bakken & Hyggen, 2018, s. 44). Med det innebærer immigrasjon ikke bare læring av ny kultur, adferd, språk og verdier, men en nødvendig endring i individets grunnleggende kulturelle identitet. Dette innebærer en tilpasning av kulturelle verdier og praksiser som kan ha gitt en form for kulturell kapital i hjemlandet, men som ikke nødvendigvis gir samme verdi i det nye landet. Dette temaet vil utforskes videre i diskusjonsdelen, spesielt med fokus på frafallsproblematikken og dens sammenheng med innvandring.

5.1.5 Skolens strukturer og reproduksjon av sosiale forskjeller

Til tross for Norges historiske forpliktelse til prinsippet om å sikre alle elever et likeverdig opplæringstilbud i skolen, har prestasjonsforskjeller i skolen gjennom flere tiår blitt dokumentert som følge av ulikheter i hjemmeforhold (Strand & Wagner, 2024, ss. 77-78). PISA-undersøkelsen i 2015 viste en signifikant sammenheng mellom elevers prestasjoner i skolen og deres sosioøkonomiske bakgrunn (Kjærnsli & Jensen, 2016, s. 26). Som respons på disse funnene ble det iverksatt flere tiltak, inkludert en revidert versjon av reformen Kunnskapsløftet, som ble regjeringens strategi for å adressere og motvirke den sosiale reproduksjonen i skolen (Kvaale-Conateh, 2023, s. 3).

Dette prinsippet ble ytterligere underbygget i Kompetansereformen (St.meld. nr. 14 (2019-2020), s. 12) som fastslår at en "god skole" skal være i stand til å tilby like muligheter for alle

elever, uavhengig av deres geografiske bosted eller sosiale status. Videre kan tanken om «like muligheter» tolkes som et forsøk på å sikre at skolen tilrettelegger for at alle elever skal få samme mulighet til å lykkes i skolen. Tilpasset opplæring til hver enkelt elev ut ifra elevens behov og forutsetninger er lovfestet i Oppll. (1998, § 1-3). Et likeverdig tilbud innebærer at alle elever skal få tilbud om støtte og veiledning basert på deres individuelle forutsetninger. I praksis vil det bety at skolen må gi noen elever ekstra støtte og veiledning. Et likeverdig tilbud blir derfor avgjørende for å motvirke at faktorer som sosioøkonomisk bakgrunn og andre sosiale forhold som innvandring, religion og kjønn skal påvirke læringsutbytte (Strand & Wagner, 2024, s. 78). Samtidig kan det være av interesse å undersøke i hvilken grad differensiering av undervisning for minoritetsspråklige elever sammenlignet med majoritetslevene kan ha en negativ påvirkning på individene og føre til en følelse av utenforskap, ved å fremheve forskjellene mellom elevene.

Norsk utdanningspolitikk har tradisjonelt vært forankret i prinsippet om formell likhet, som innebærer at alle elever skal ha lik tilgang til utdanning uavhengig av deres sosiale eller kulturelle bakgrunn (Bakken & Elstad, 2012, s. 38). Samtidig viser forskning at faktorer på samfunnsnivå, slik som geografisk plassering og inntakskrav, spiller en vesentlig rolle for tilgjengeligheten av ressurser som skolene kan tilby som videre kan påvirke skolens evne til å tilrettelegge for individuelle behov (Kvaale-Conateh, 2023, s. 10). Dette har særlig konsekvenser for minoritetsspråklige elever, som kan ha ekstra behov for støtte på grunn av manglende forhåndskunnskaper og språklige barrierer. Ulikheten i ressursfordelingen, påvirket av inntakskrav og geografiske faktorer, kan bidra til en tendens mot skolesegregasjon, hvor minoritetsspråklige elever ofte henvises til skoler med begrensede ressurser. Dette resulterer i manglende tilgang til nødvendig støtte for å oppnå samme akademiske nivå som majoritetslevene (Bakken, 2003, ss. 23-24).

På denne måten kan skolesystemet bidra til å reprodusere sosiale forskjeller ved å plassere elever fra familier med lav sosioøkonomisk status i skoler med begrensede ressurser og dermed begrense deres mulighet til å oppnå like resultater som elever med høyere sosioøkonomisk bakgrunn. Dette understreker hvordan skolestrukturene potensielt forsterker ulikheter ved å være mer tilpasset elever med høy kulturell kapital og sosioøkonomisk status.

På den andre siden kan det være verdt å merke seg at den norske utdanningspolitikken tilnærming til formell likhet, har ført til at det ikke gis spesielle tilpasninger for minoritetsspråklige elever utover kompensierende språkopplæring i skolen (Bakken & Elstad, 2012). Dette prinsippet kan fungere som en mekanisme for å redusere sosiale forskjeller ved å

sikre at alle elever får tilgang til grunnleggende opplæring uavhengig av deres bakgrunn. Tilnærmingen legger vekt på like muligheter for alle elever, selv om den ikke nødvendigvis adresserer ulikhetene som oppstår på grunn av forskjeller i ressurstilgang mellom skoler. Derfor kan skolens tanke om formell likhet både bidra til å redusere sosiale forskjeller ved å gi alle elever like muligheter til utdanning, samtidig som den kan opprettholde ulikheter ved å overse forskjeller i ressurser mellom skoler.

Som vist tidligere i oppgaven, møter minoritetsspråklige elever med kort botid på flere utfordringer i videregående skole, knyttet til manglende språkferdigheter, sosioøkonomisk bakgrunn, manglende kulturell kapital og psykisk helse. På den andre siden er det viktig å påpeke at barn fra familier med lav økonomisk kapital, ikke nødvendigvis har lav kulturell kapital og at barn fra familier med lav sosioøkonomisk status og kulturell kapital, fortsatt kan gjøre det godt i skolen (Olsen, 2008, ss. 50-52). Noen studier bruker begrepene «etnisk kapital» og «emosjonell kapital» for å beskrive hvorfor noen minoritetsungdom mestrer skolen selv om de kommer fra familier med lav sosioøkonomisk status. Dette vil besvarelsen gå dypere inn i senere når oppgaven skal drøfte om frafall er et innvandrerfenomen.

Videre kan en stille spørsmål om minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge, får de samme mulighetene til å prestere på samme nivå som majoritetselevne i skolen. 23/5-regelen kan forstås som en kompensasjonsordning for å redusere rollen skoleprestasjoner har for videre utdanning og livsløp ved at den gir økt sjanselikheter for de som ikke har lyktes i å fullføre videregående skole på 3 år (Utdanningsdirektoratet, 2024). Som nevnt, kommer det en ny opplæringslov med fullføringsreformen, som potensielt kan påvirke frafallet i fremtiden, men siden den ikke trer i kraft før 2024, har denne oppgaven valgt å forholde seg til dataene som finnes hittil. Videre kan det være relevant å stille spørsmål ved i hvilken grad skolen har ansvar for å få alle elever gjennom utdanningsløpet i videregående opplæring og hvor mye ansvar hvert individ skal ha for eget liv. Videre vil oppgaven diskutere om frafall er et innvandrerfenomen, ved å se på faktorer som kan kjennetegne denne gruppen, som sosial kontroll, etnisk kapital, identitet og psykisk helse.

5.2 Frafall - et innvandrerenomen?

Frem til nå har oppgaven diskutert hvordan lavere resultater og høyere frafall blant minoritetsspråklige elever i videregående opplæring kan forklares med en mangel på kulturell kapital i utdanningssektoren. Her kom det frem at skolen potensielt bidrar til å opprettholde sosiale forskjeller ved ubevisst å gi elever med høy kulturell kapital fordeler i utdanningen. Videre ble det diskutert hvordan sosioøkonomisk bakgrunn, bosted og tilgjengelige ressurser i skolen får betydning for hvor god tilrettelegging og støtte elevene får. Den neste delen av oppgaven vil diskutere om det høye frafallet og lavere resultater kan skyldes spesifikke egenskaper som kjennetegner minoritetsspråklige elever med kort botid i videregående opplæring.

Minoritetsspråklige elever i videregående skole er en sammensatt gruppe med flere variasjoner innen blant annet botid, bosted, språkferdigheter, familiebakgrunn og erfaringer (Bakken & Hyggen, 2018, s. 22). Det er derfor relevant å se på sammenhengen mellom elevenes resultater i skolen og faktorer som sosioøkonomisk bakgrunn, bosted, botid og språkferdigheter blant målgruppen. Som nevnt tidligere, viser forskning at minoritetsspråklige elever som er født i Norge med to utenlandsfødte foreldre presterer jevnt med etnisk norske elever i skolen, med større sannsynlighet om de har lik sosioøkonomisk bakgrunn (Lødding, 2003, s. 22). Dette er en gruppe ungdom med innvandrerbakgrunn som oftere tar høyere utdanning og sikter høyt i utdanningssystemet (Bakken, 2014, s. 7). Minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge derimot, utmerker seg som en gruppe som generelt sett viser lavere gjennomsnittlige skolerresultater og møter utfordringer med å fullføre sin opplæring. Likevel ser en at mange elever som har innvandret og har kort botid, også har et stort driv mot utdanning og har høye ambisjoner om høyere utdanning (Olsen, 2008, s. 58). Dette fenomenet blir kalt «innvandrerdrivet» og viser til rapporter og forskning som understreker at minoritetsspråklige ungdom som har innvandret bruker mer tid på lekser og skolearbeid enn majoritetselvene (Berntsen, 2022, s. 2). Dette utdanningsdrivet kan tolkes som en strategi for å oppnå sosial mobilitet og sikre familien en økt levestandard (Bakken & Hyggen, 2018, ss. 10-11). Videre vil oppgaven drøfte hvorfor frafallet blant minoritetsspråklige elever i videregående opplæring er så høyt, samtidig som denne gruppen på den andre siden også viser et høyt utdanningsdriv?

5.2.1 Sosial kontroll og etnisk kapital

Så langt har oppgaven fokusert på hvordan kulturell kapital får betydning for elevenes prestasjoner i skolen. Etnisk kapital derimot, viser hvordan familien og elevens etniske nettverk fungerer som en form for sosial kapital (Berntsen, 2022, s. 17). På den måten kan etnisk kapital brukes som en forklaring på hvorfor noen minoritetsspråklige elever har gode skoleprestasjoner og har høye utdanningsambisjoner, til tross for lav klassebakgrunn. Noen studier kaller dette fenomenet for «innvandrerdrivet» (Leirvik, 2016, s. 169). Innvandrerdrivet kan bidra til å belyse hvorfor denne gruppen samlet sett har lavere prestasjoner og høyere frafall, samtidig som hvorfor noen klarer seg veldig bra. I denne sammenhengen kan etnisk kapital innebære måten foreldre som har innvandret kompenserer for manglende kulturell, sosial og økonomisk kapital gjennom autoritet og sosial kontroll over barna sine (Leirvik, 2016, s. 170). Sosial kontroll av foreldre innebærer og uformelt sette betydelige begrensninger og rammer over individuell atferd, der hensikten er å få de unge til å opptre etter normer som familien og det etniske nettverket verdsetter høyt (Øia, 2013, ss. 77-78). For å illustrere foreldrenes betydning, viser forskning at familiens ære og anseelse har en betydelig påvirkning for de unges valg innen blant annet ekteskap og utdanning (Leirvik, 2013, ss. 25-26). Samtidig er som nevnt, ungdomstiden en fase i livet, hvor foreldrenes innvirkning har mindre betydning enn i småbarnsalderen (Øia, 2013, s. 20). En kan derfor stille spørsmål ved i hvor stor grad foreldrenes påvirkning er avgjørende for elevenes prestasjoner og valg i skolen eller om det er andre faktorer som veier tyngre. Hvordan sosial kontroll påvirker de unge, kommer oppgaven tilbake til i senere avsnitt.

Blant mennesker som migrerer, kan det oppstå situasjoner der enkeltpersoner opplever nedgang i identitetsfølelse når de ankommer det nye landet. Dette kan eksempelvis skje som følge av tap av yrkesstatus og sosioøkonomisk posisjon (Høyer, 2020, ss. 315-316). På den måten kan det tenkes at barna kan føle på en forpliktelse til foreldrene sine om å skaffe seg en høytlønnet utdanning og gjenopprette den statusen de kan ha hatt i hjemlandet. Slik kan foreldrenes sosiale kontroll stimulere til økt motivasjon og disiplin i skolesammenheng og resultere i at mange elever utvikler høye ambisjoner i skolen (Bakken & Hyggen, 2018, s. 23). På den måten gir foreldrenes sosiale kontroll et positivt driv til utdanning blant minoritetsspråklige elever.

5.2.2 Etnisk kapital og psykisk helse

På den andre siden, kan etnisk kapital og sosial kontroll ha negativ innvirkning på individets autonomi og psykiske helse (Høyer, 2020, ss. 317-318). Dette kan resultere i reduserte skoleresultater og atferd som står i opposisjon til det foreldrenes ønsker (Leirvik, 2016, s. 172). Slik opposisjonell atferd kan også ses fra et annet perspektiv, der unge innvandrere med kort botid i Norge, kan føle en manglende tilhørighet og tilknytning til det norske skolesystemet (Øia, 2013, s. 71). I tråd med teorien til Hirschi, kan det derfor tenkes at unge med kort botid og begrensede norskkunnskaper har et svakere bånd til utdanningssystemet, medelever og lærere (Hirschi, 1971, ss. 5-6). Dette kan føre til en antisosial atferd, som kan svekke individets kulturelle kapital og dermed påvirke elevens prestasjoner og opplevelsen av positive interaksjoner med lærere og medelever. Som et resultat av antisosial atferd og mangel på gode interaksjoner i skolen, kan unge som innvandrer bli mer sårbare for marginalisering, som igjen kan utløse et komplekst samspill mellom utagerende atferd og psykiske vansker, som kan forsterke ekskluderingsmekanismer. For å underbygge dette, viser en studie av Øia (2013, ss. 73-74) sammenheng mellom høyt alkoholforbruk blant unge og SØS, inkludert faktorer som ressursmangel, mangel på tilgang til bøker hjemme og lav kulturell kapital, der unge med innvandrerbakgrunn ofte er overrepresentert.

Identitet utvikles og dannes gjennom hele livet, men ungdomstiden er en betydelig periode for identitetsdannelse, hvor individet opplever flere fysiske, kognitive og emosjonelle endringer (Øia, 2013, s. 20). På dette stadiet er gruppetilhørighet spesielt viktig, hvor individets identitet formes gjennom blant annet tolkninger av hvordan samfunnet og andre mennesker oppfatter en (Håkonsen, 2018, ss. 50-52). Her kan det tenkes at minoritetspråklige ungdom kan møte på større utfordringer enn majoritetselevne når det kommer til inkludering i skolen, eksempelvis gjennom mangel på tilhørighet og en opplevelse av å være annerledes. Et annet argument er hvordan denne elevgruppen kan tenkes å møte på flere utfordringer i identitetsprosessen ved et krysspres fra familiens, jevnaldrende og samfunnets forventninger, samtidig med opplevde kulturkonflikter (Leirvik, 2013, s. 61).

Samtidig viser Bakken og Hyggen (2018, s.80) sin studie at det å gjøre det bra på skolen gir økt status i vennegjengen og at dette er viktigere hos minoritetsungdom med kort botid enn blant majoritetsungdom. I studien svarte 58 prosent blant minoritetsungdom at det å være skoleflink gir økt status, mot 44 prosent av majoritetsungdom (Bakken & Hyggen, 2018, ss. 82-83). Samme studie viste at ressurser gir økt status i vennemiljøet (Bakken & Hyggen, 2018, ss. 84). Siden minoritets elever ofte har færre sosioøkonomiske ressurser, bidrar dette til

økte forskjeller i elevens status på skolen og kan være viktig å ta i betraktning når en ser på minoritetsspråklige elevers psykiske helse og skoleprestasjoner. På en side kan det tenkes at fordi gode skoleprestasjoner gir økt status i vennegjengen, kan det igjen bidra til å øke motivasjonen til minoritetslevene. På den andre siden viser forskning som nevnt, at minoritetsspråklige elever har lavere resultater i skolen, noe som kan tenkes og dermed gi motsatt effekt ved å gi dårlig selvtillit og selvfølelse i stedet for motivasjon.

Ungdom med innvandrerbakgrunn kan tenkes å møte på flere utfordringer enn majoritetslevene knyttet til diskriminering, fordommer, tildelt identitet og manglende aksept i det norske fellesskapet (Høyen, 2020, ss. 314-315). Som nevnt tidligere kan dette bidra til å påvirke individet i retning av opposisjonell identitet, som står i motsetning til skole og storsamfunn og føre individet i retning av gjengmiljø, rusbruk og kriminalitet (Øia, 2013, s. 72). Resultatet blir et komplekst samspill mellom skoleprestasjoner, psykisk helse, marginalisering og utenforskap, som gjensidig påvirker individet negativt.

På den andre siden kan det tenkes at for de som ankommer Norge som følge av flukt og asyl, kan ubevissthetsen om oppholdstillatelse og botid være en potensiell faktor som negativt påvirker individets motivasjon til å oppnå suksess i skolen. Det er også viktig å påpeke at dette er en gruppe som potensielt har mye bagasje i form av opplevd krig, tap av familie og hjem, samt en krevende reise med mye usikkerhet rundt fremtiden. I seg selv er dette store psykiske belastninger, og kan føre til psykiske vansker (Berg & Svendsen, 2021, s. 135). På en annen side, er dette også en gruppe som har tidlig i livet har overlevd mye motgang, som videre fører til at de muligens har opparbeidet seg mye resiliens, eller motstandsdyktighet. Det kan gjelde både for individet selv, men også familien som helhet. For mange kan det være en faktor som bidrar til at mange klarer seg bra i utdanningssystemet på tross av bagasjen de bringer med seg.

Kapittel 6. Avslutning

Denne oppgaven har basert seg på en systematisk gjennomgang av relevant litteratur, forskning og statistikk, med mål om å besvare problemstillingen; «hvilke forhold bidrar til et høyere frafall og lavere resultater i videregående opplæring blant minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge, og hvilken betydning får det for elevene?». Innledningsvis ble temaet presentert gjennom statistikk og forskning som dokumenterte de lavere resultatene og høyere frafallstallene blant minoritetsspråklige elever med kort botid, sammenlignet med majoritetselvene. Videre ble det belyst hvordan dette fenomenet har relevans for sosialt arbeid, med vekt på hvilken betydning oppnåelse av vitnemål har for å forebygge sosiale problemer som fattigdom, rus og kriminalitet og hvordan frafall fra videregående skole har konsekvenser både på individnivå- og på samfunnsnivå.

For å besvare problemstillingen ble faktorer som sosioøkonomisk bakgrunn, psykisk helse, språk og botid beskrevet og det ble belyst hvordan de kan ha betydning for frafall blant minoritetsspråklige elever og deres skoleprestasjoner. Deretter ble det redegjort for Pierre Bourdieu sin teori om ulike kapitalformer, hvor spesielt kulturell kapital ble anvendt i diskusjonsdelen for å belyse de ulike utfordringene som minoritetsspråklige elever kan møte på i videregående skole.

Studien identifiserte at minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge er overrepresentert i familier med lav sosioøkonomisk status. Litteraturen beskriver hvordan lav sosioøkonomisk status kan påvirke individenes og familiens psykiske helse og hvordan mindre tilgang på ulike ressurser og nettverk fører til at gruppen har lavere kulturell kapital enn majoritetselvene. I studien ble det gjort funn som antyder at skolesystemet i større grad verdsetter og er mer tilpasset for elever med høy kulturell kapital som kan bidra til å forsterke de sosiale forskjellene.

I oppgavens diskusjonsdel ble fokuset å se på hvordan ulike strukturer i skolen kan bidra til å reproducere sosiale forskjeller ved å være mer tilpasset elever med høy kulturell kapital og sosioøkonomisk status. Til tross for den norske skolens mål om å tilby et likeverdig opplæringstilbud gjennom ulike reformer og lovfestinger, ble det identifisert en utfordring knyttet til skolesegregasjon, hvor minoritetsspråklige elever med lav sosioøkonomisk status tenderer å ende opp i skoler med begrensede ressurser. Funnene tilsier imidlertid at det eksisterer flere utfordringer i den faglige og sosiale inkluderingen av minoritetsspråklige

elever i videregående opplæring, hvor manglende språkferdigheter oppleves som en av de største utfordringene i inkluderingen.

Videre i oppgaven ble det diskutert hvorfor noen minoritetsspråklige elever, til tross for dårligere forutsetninger og flere barrierer i utdanningsløpet, likevel har høye ambisjoner og gode prestasjoner i skolen. Her ble fenomenet «innvandrerdrivet» brukt til å belyse hvordan elevene klarer å sikte høyt i utdanningsløpet, selv med lav kulturell kapital. Her viser studier at elevenes etniske kapital får betydning for motivasjon for å oppnå suksess i skolen. Funnene tilsier at familiens holdninger og foreldrenes sosiale kontroll både kan være en motiverende faktor og en viktig bidragsyter til at ungdommen gjennomfører utdanningsløpet. På den andre siden kan sosial kontroll og etnisk kapital ha negativ innvirkning på elevenes psykiske helse og påvirke ungdommen i en retning av å utvikle opposisjonell atferd som står i motsetning til skolen.

Kort oppsummert er årsakene til det høyere frafallet og lavere prestasjonene i videregående opplæring blant målgruppen komplekst og sammensatt med mange ulike faktorer og individuelle forskjeller. Frafall og lavere prestasjoner i skolen påvirker individenes muligheter til å ta høyere utdanning og komme seg inn på arbeidsmarkedet som videre får betydning for individenes levekår, identitetsfølelse og psykiske helse. Ut ifra funnene i litteraturen har oppgaven belyst behovet for mer forskning og flere tiltak og ressurser, både i skole, hjem og på systemnivå, for å kunne forebygge frafall i skolen. I dette arbeidet kan det være relevant å inkludere elevene, samt deres familier i prosessene, for å få dypere innsikt i deres subjektive erfaringer i møte med den norske skolen.

Avslutningsvis er det viktig å understreke at denne litteraturgjennomgangen har sine begrensninger. Tematikken er svært komplisert og omfattende, grunnet individuelle og systematiske forskjeller, samtidig som at det er relative nye utfordringer for skolen, politikken og samfunnet generelt. Andre underliggende faktorer som kan påvirke funnene i studien, eksempelvis studieretning, landbakgrunn, bosted i Norge eller kjønn er ikke tatt hensyn til i denne oppgaven grunnet avgrensinger. For å unngå generalisering av resultatene, er det viktig å påpeke at funnene ikke nødvendigvis gjelder alle minoritetsspråklige elever eller skoler. Forhåpentligvis kan fremtidig forskning, tiltak og politiske føringer, som Fullføringsreformen, bidra til at en lignende oppgave i fremtiden viser litt andre resultater.

Kapittel 7. Litteraturliste

- Bakken, A. (2003). *Minoritetsspråklig ungdom i skolen. Reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet?* Hentet fra Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 15/2003: https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/3171/2836_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Bakken, A. (2014). *Ulike perspektiver på skoleresultatene til barn og unge med innvandringsbakgrunn*. Utdanningsdirektoratet. URL: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/Ulike-perspektiver/?depth=0>
- Bakken, A., & Elstad, J. I. (2012). *For store forventninger? Kunnskapsløftet og ulikhetene i grunnskolekarakterer*. Hentet fra Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 7/2012: https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/3387/5587_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y%20-https://www.idunn.no/doi/10.18261/9788215030258-2017-5%20-
- Bakken, A., & Hyggen, C. (2018). *Trivsel og utdanningsdriv blant minoritets elever i videregående. Hvordan forstå karakterforskjeller mellom elever med ulik innvandrerbakgrunn?* Oslomet - Storbyuniversitet 2018: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 1/2018. Hentet fra Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 1/2018.
- Berg, B., & Svendsen, S. (2021). Enslige mindreårige – sårbarhet, deltakelse, mestring . . I V. Paulsen, & B. Berg (red.), *Møter mellom minoriteter og barnevernet* (ss. 132-152). Universitetsforlaget.
- Berg, B., Ellingsen, I. T., Levin, I., & Kleppe, L. C. (2019). Hva er sosialt arbeid? I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg, & L. C. Kleppe, *Sosialt arbeid - en grunnbok* (ss. 19-35). Universitetsforlaget.
- Berntsen, C. L. (2022, VÅR). *Universitet i Stavanger. Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora*. Hentet fra Masteroppgave i spesialpedagogikk, grunnskolelærerutdanning 5.-10.trinn: <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/3016376/no.uis%3ainspera%3a111017340%3a21048327.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Bjørnhaug, I. (2002). Pierre Bourdieu – Alle stridigheters sosiolog. *Nordisk sosialt arbeid*, Nr.3, ss. 161-168. DOI: <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3037-2002-03-06>
- Bugge, L. (2002). PIERRE BOURDIEUS TEORI OM MAKT. *Agora 3/4-02*, ss. 224-248. DOI: <https://doi.org/10.18261/ISSN1500-1571-2002-03-04->

- Clark, I. T. (2020, Juli 31.). «Økende frafall er et symptom på et system som ikke fungerer». *Skoleansattes erfaringer med fraværsreglementet ved yrkesfaglige videregående skoler i Oslo*. Hentet fra Masteroppgave i spesialpedagogikk. Institutt for spesialpedagogikk. Universitetet i Oslo. : <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/80897/Master-Clark-2020.pdf?sequence=8&isAllowed=y>
- Claussen, B. (2014). *Fattigdom i Norge*. Cappelen Damm akademisk.
- Ellingsen, I. T., & Levin, I. (2015). Det sosiale i sosialt arbeid. I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg, & L. C. Kleppe (red.), *Sosialt arbeid - en grunnbok* (ss. 47-64). Oslo: Universitetsforlaget.
- FOs yrkesetisk grunnlagsdokument . (2019). *FO.no*. Hentet fra FOs yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere: <https://www.fo.no/getfile.php/1311735-1585635696/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- FOs Yrkesetiske Grunnlagsdokument. (2023, November 23.). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. Hentet fra FO.no: <https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- Heines, M. S. (2014). Frigjøring til deltakelse. I A. Ohnstad, M. Rugkåsa, & S. Ylvisaker (red.), *Ubehaget i sosialt arbeid* (ss. 92-99). Gyldendal akademisk.
- Hirschi, T. (1971). *Causes of Delinquency*. University of California Press.
- Høyer, B. I. (2020, 11. 25.). «Jamal og de derre er jo alltid så ...» Tildelte identiteter hos flyktninger. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, ss. 313-319. DOI: <https://doi.org/10.18261/issn.1504-3010-2020-04-16>
- Håkonsen, K. M. (2018). *Psykologi og psykiske lidelser*. 5. utgave: Gyldendal akademisk.
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (2021, Desember 20.). *Integrerings- og mangfoldsdirektoratet*. Hentet fra IMDi.no: <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/kunnskapsoversikt/innvandrere-i-arbeidslivet/>
- Kjærnsli, M., & Jensen, F. (2016). PISA 2015 – gjennomføring og noen sentrale resultater. I M. Kjærnsli, & F. Jensen (red.), *Stø kurs* (ss. 11-31). Universitetsforlaget. Hentet fra Norske elevers kompetanse i naturfag, matematikk og lesing i PISA 2015: DOI: <https://doi.org/10.18261/9788215027463-2016-02>
- Kunnskapsdepartementet. (2019). *Integrering gjennom kunnskap. Regjeringens integreringsstrategi 2019-2022*. Hentet fra Regjeringen.no:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/710bc325b9fb4b85b29d0c01b6b6d8f1/regjeringens-integreringsstrategi-20192022.pdf>

Kvaale-Conateh, L. (2023, 06. 23.). Utjevningspolitiske problem og paradoks i fagfornyelsen. *Norsk sosiologisk tidsskrift Vol. 7. utg. 3*, ss. 1-15.

DOI: <https://doi.org/10.18261/nost.7.3.3>

Leirvik, M. S. (2013). *Mer enn klasse: Betydningen av «etnisk kapital» og "subkulturell kapital" for utdanningsatferd blant etterkommere av innvandrere*. Hentet fra Doktoravhandling. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi. Det samfunnsvitenskapelige fakultetet. Universitetet i Oslo. :

[https://phs.brage.unit.no/phs-](https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/194540/mer%20enn%20klasse.pdf?sequence=1)

[xmlui/bitstream/handle/11250/194540/mer%20enn%20klasse.pdf?sequence=1](https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/194540/mer%20enn%20klasse.pdf?sequence=1)

Leirvik, M. S. (2016, 05. 12.). "Medaljens bakside" omkostninger av etnisk kapital for utdanning. *Tidsskrift for samfunnsforskning. Vol. 57. Utg.2*, ss. 167-198.

DOI: <https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2016-02-03>

Lødding, B., Salvanes, K. V., Reegård, K., Lillevik, R., & Kavli, H. C. (2020). *Rapport 2020:18. Hvordan finne effekter av opplæringstilbud til nyankomne elever med innvandrerbakgrunn? En vurdering av vilkår for vurdering*. Oslo: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).

URL: [https://nifu.brage.unit.no/nifu-](https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/2681661/NIFUrapport2020-18.pdf?sequence=6)

[xmlui/bitstream/handle/11250/2681661/NIFUrapport2020-18.pdf?sequence=6](https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/2681661/NIFUrapport2020-18.pdf?sequence=6)

Lødding, B. (2003, Oslo). *Frafall blant minoritetsspråklige. Om frafall og norsk som andrespråk blant minoritetsspråklige elever i overgangen fra 10.klasse til videregående opplæring (NIFU Skriftserie nr.29/2003)*. Oslo: Norsk Institutt for studier av forskning og utdanning.

NOU 2010:7. (2010, Juni 1.). *NOU: Mangfold og mestring: Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet*. Hentet fra Regjeringen.no:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/4009862aba8641f2ba6c410a93446d29/no/pdfs/nou201020100007000dddpdfs.pdf>

Olsen, B. T. (2008, September). SUKSESS ELLER FAGLIGE NEDERLAG? En empirisk undersøkelse av minoritetsungdom i videregående skole med kort botid.

Masteroppgave. Universitetet i Bergen. Det Psykologiske fakultet, ss. 1-121.

URL: [https://bora.uib.no/bora-](https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/3125/50244220.pdf?sequence=1)

[xmlui/bitstream/handle/1956/3125/50244220.pdf?sequence=1](https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/3125/50244220.pdf?sequence=1)

Opplæringsloven. (1998). *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa(LOV-1998-07-17-61)*. Hentet fra Lovdata: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2

- Schmid, E. (2021, 05 26.). «Alle sammen støtter hverandre og hjelper hverandre hvis vi trenger motivasjon»: et elevperspektiv på læring og relasjoner i flerkulturelle videregående skoler med lave inntakskrav. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning vol.2* , ss. 44-60. DOI: <https://doi.org/10.18261/issn.2535-8162-2021-01-03>
- Selj, E. (2019). Minoritetselevene, språket og skolen. I E. Selj, & E. Ryen (red.), *Med språklige minoriteter i klassen. Språklige og faglige utfordringer* (ss. 11-33). 3.utgave: Cappelen Damm Akademisk.
- Skau, G. M. (2016). *Mellom makt og hjelp - Om det flertydige forholdet mellom klient og hjelper*. 4.utgave: Universitetsforlaget.
- Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research* 104, ss. 333-339. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039>
- SSB. (2018, September 18.). *SSB.no*. Hentet fra Tyngre vei inn på arbeidsmarkedet for unge med lav utdanning: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/tyngre-vei-inn-pa-arbeidsmarkedet-for-unge-med-lav-utdanning>
- Statistisk Sentralbyrå. (2023, Juni 12). *Statistisk Sentralbyrå* . Hentet fra Gjennomføring i videregående opplæring: <https://www.ssb.no/utdanning/videregaende-utdanning/statistikk/gjennomforing-i-videregaende-opplaering>
- Steinkellner, A. (2017, Juni 26.). *Statistisk sentralbyrå*. Hentet fra Utdanning. Hvordan går det med innvandrere og deres barn i skolen?: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/hvordan-gar-det-med-innvandrere-og-deres-barn-i-skolen>
- Strand, O., & Wagner, Å. H. (2024). Betydningen av hjemmemiljø for elevenes leseresultater. I Å. H. Wagner, & H. Støle (red.), *Tid for lesing! Norske tiåringers leseforståelse i PIRLS 2021* (ss. 77-99). Universitetsforlaget. DOI: <https://doi.org/10.18261/9788215053257-24-05>
- Strand, O., Wagner, Å. H., & Foldnes, N. (2017, 12. 01.). 4 Flerspråklige elevers leseresultater. *Klar framgang!*, ss. 75-95. DOI: <https://doi.org/10.18261/9788215030258-2017-5>
- Temre, K. T. (2012). En skole for alle? - - en studie av frafall blant minoritetsspråklige elever i videregående skole. *Masteroppgave i flerkulturelt forebyggende arbeid med barn og unge. Høgskolen i Telemark. Fakultet for Helse og sosialfag.*, ss. 1-121. URL: <https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2438637/Kari%20Tormodsvik%20Temre%20-%20Mastergradsavhandling-2012.pdf?sequence=2>

Utdanningsdirektoratet. (2024, 02 07). *Fullføringsreformen*. Hentet fra Udir.no:
<https://www.udir.no/utdanningslopet/videregaende-opplaring/fullforingsreformen/>

Utdanningsdirektoratet. (2024, 02. 07). *Udir.no*. Hentet fra Utdanningsdirektoratet - Videregående opplæring - Fullføringsreformen:
<https://www.udir.no/utdanningslopet/videregaende-opplaring/fullforingsreformen/>

Wilken, L. (2008). Makt og symbolsk vold. I L. Wilken, *Pierre Bourdieu* (ss. 67-79). Tapir Akademisk forlag. URL:
<https://eu01.alma.exlibrisgroup.com/leganto/readinglist/citation/15010313150002203/file/viewer>

Øia, T. (2013). *Ungdom, rus og marginalisering*. Cappelen Damm Akademisk.

Vedlegg: Litteratursøksmetode

DATABASE	DATO	SØKEORD/KOMBINASJON	ANTALL TREFF	KOMMENTARER
Idunn	06.03.24	«Minoritetsspråklig ungdom i videregående skole, resultater»	27	Skrev inn søkeordene i databasens søkebase. Valgte å ha fokus på målgruppen, hvor (skolen) og søkeordet resultater for å se om jeg fant noe statistikk og forskning på hva slags resultater gruppen har i skolen. Avgrenset søket til årstall mellom 2015-2024 for å finne nyere studier og tall og samtidig se om det har blitt en endring de siste årene. Her så jeg flere relevante artikler, blant annet «4 Flerspråklige elevers leseresultater», «1 PISA 2015 – gjennomføring og noen sentrale resultater» og «Betydningen av hjemmemiljø for elevenes leseresultater» som jeg har brukt i oppgava. Jeg valgte disse fordi de spesifikt ga tall og statistikk på resultatene til målgruppen i oppgava og snakket om bakgrunnen og årsaker for tallene.
Google scholar	11.03.24	«Minoritetsspråklig ungdom, kort botid, utfordringer, forebygge frafall på skolen»	34	Begynte søket med å skrive ned sentrale begreper fra problemstillingen i databasens søkebase. Fikk 120 treff. Deretter avgrenset jeg søket til etter 2020 for å få nyere forskning og studier på temaet. Her fikk jeg 34 treff. Av disse treffene valgte jeg artikkelen «Økende frafall er et symptom på et system som ikke fungerer» og «MinoUng» sin artikkel, fordi disse to virket mest relevant opp mot min problemstilling.

Google scholar	11.03.2024	«Minoritetsspråklig ungdom i videregående skole, resultater»	625	Begynte søket med å skrive inn begrepene «Minoritetsspråklig ungdom i videregående skole, resultater» i databasens søkebase og avgrenset søket til «Etter 2020». Dette førte til 625 treff. Bladde ned på siden og fant masteroppgaven « <i>Minoritetsspråklige elevers flerspråklige og flerkulturelle kompetanse som en ressurs i norskfaget i videregående skole</i> ».
Google Scholar	11.03.2024	«Minoritetsspråklig ungdom, frafall, videregående skole»	875	Søkte opp søkeordene i Google Scholar sin søkebase. Masteroppgaven « <i>En skole for alle? – En studie av frafall blant minoritetsspråklige elever i videregående skole</i> » kom opp som nr. 3 og siden tittelen traff akkurat på det jeg skriver om så valgte jeg den selv om den er fra 2012.
Oria	12.03.24	«Minoritetsspråklige elever, frafall, konsekvenser»	2	I dette søket ønsket jeg å finne artikler som gikk dypere inn på konsekvensene det kan ha for ungdom som ikke fullfører videregående opplæring. Brukte derfor søkeordene « <i>Minoritetsspråklige elever, frafall, konsekvenser</i> » som søkeord i databasens søkebase. Fikk bare 2 treff hvor begge treffene viste samme artikkel « <i>Alle sammen støtter hverandre og hjelper hverandre hvis vi trenger motivasjon</i> »: et elevperspektiv på læring og relasjoner i flerkulturelle videregående skoler med

				lave inntakskrav». Synes den hadde flere relevante punkter for oppgaven så har brukt den som kilde. Den kommer også opp på Idunn med samme søkeord, derfor tenkte jeg at den kan være veldig relevant når jeg skal se på faktorer på gruppenivå.
Oria	14.03.24	«Minoritetsspråklige, frafall, videregående skole»	4	I dette søket ønsket jeg å finne litteratur som spesifikt hadde gjort studier på frafall blant minoritetsspråklige ungdommer i videregående skole. Her kom opp « <i>Frafall blant minoritetsspråklige</i> » - en studie gjort av Lødding i en skriftserie som jeg fikk lånt på tungasletta bibliotek.
Google Scholar	01.04.24	«minoritetsspråklige elever, videregående skole, familiebakgrunn»	193	Søkte opp søkeordene i søkebasen og avgrenset søket til «Etter 2023» for å finne ut om det var nyere studier som eller forskning som har skrevet om betydningen av forholdet mellom familien og skolen. Den første som kom opp var masteroppgaven « <i>Hjem-skole samarbeid med minoritetsspråklige foreldre om elever med sosiale eller faglige vansker</i> ». Gikk inn på den og fant en del relevante punkter til drøftingsdelen min om tiltak til frafallet.
Oria	02.04.24	“Minoritetsspråklige ungdom, videregående skole, psykisk helse”	3	Søkte opp søkeordene i søkebasen til NTNU Universitetsbibliotek. Avgrenset søket til utgivelsesår fra 2015-2024 for å få nyere forskning på feltet. Fikk opp 3 treff hvor boka « <i>Tett på: Frafall i skolen og psykisk helse</i> » kom opp som nr.3. Denne passet bra da jeg hadde lyst til å finne stoff om det var noen kjennetegn ved den psykiske helsa til ungdom

				som har utfordringer på skolen.
Oria	03.04.24	«Bourdieu, makt»	13	Søkte opp søkeordene «Bourdieu, makt» fordi jeg ønsket å finne kilder som forklarer Pierre Bourdieu sine teorier om makt og kapitalformer. Avgrenset søket til «Fagfelleverderte artikler» for å vite at kildene er valide. Fikk dermed 13 treff. Valgte artikkelen «Pierre Bourdieus teori om makt», fordi den rent beskriver teoriene hans og fordi den også sto på pensumlista.
Google Scholar	07.04.24	«Minoritetsspråklig ungdom, videregående skole, migrasjonsstress»	2	Søkte opp søkeordene «Minoritetsspråklige ungdom, videregående skole, migrasjonsstress», fordi jeg spesifikt var ute etter forskning som sier noe om den psykiske helsen til ungdom som migrer til Norge». Avgrenset søket til «etter 2020». Fikk 2 treff. Fikk opp artiklene; « <i>Hvordan finne effekter av opplæringstilbud til nyankomne elever med innvandrerbakgrunn? En vurdering av vilkår for evaluering</i> » og «Språket som grense og nøkkel: Møter med migrasjonsromanen Og (2016) i Grunnskoleopplæring for voksne» som jeg begge er «forskningsartikler.
Idunn	15.04.24	"flyktninger, «videregående skole», «psykisk helse»	16	Søkte opp søkeordene i Idunn. Valgte begrepet «flyktninger» for å få litt mer bredde enn de andre søkene hvor jeg har brukt begrepet «minoritetsspråklige elever». Avgrenset søket til 2020-2024 for å finne nyere studier på området. Fikk 16

				<p>treff. Her fant jeg blant annet ««Jamal og de derre er jo alltid så ...» Tildette identiteter hos flyktninger» som jeg synes var relevant da den beskriver den psykiske helsa til flyktninger i skolen.</p>
Idunn	24.04.24	«Etnisk kapital», «innvandrerungdom», «Videregående skole»	5	<p>Skrev inn søkeordene «Etnisk kapital», «innvandrerungdom» og «videregående skole» i databasens søkebase. Opp som nr. 2 kom «Mer enn klasse: Betydningen av «etnisk kapital» og «subkulturell kapital» for utdanningsatferd blant etterkommere av innvandrere» av Leirvik (2014). Dette er en doktoravhandling som jeg derfor synes virker relevant i og med at den tar for seg innvandrerungdoms etniske kapital i skolen.</p> <p>En annen artikkel som kom først opp var artikkelen «Medaljens bakside" omkostninger av etnisk kapital for utdanning». Synes den virket relevant da den inkluderte begrepet «etnisk kapital».</p>
Idunn	15.04.24	«reproduksjon sosial ulikhet», «politikk», «skolen»	5	<p>Søkte opp søkeordene. Avgrenset søket til vitenskapelige artikler og avgrenset perioden fra 2023-2024. Fikk dermed 5 treff hvor artikkelen «Utjevningpolitiske problem og paradoks i fagfornyelsen» kom opp som første.</p>
Oria.no	24.04.24	«Minoritetsspråklige elever», «Psykisk helse»	4	<p>Søkte opp søkeordene i Oria. Masteroppgaven: SUKSESS ELLER FAGLIGE NEDERLAG? En empirisk undersøkelse av minoritetsungdom i</p>

				videregående skole med kort botid. <i>Masteroppgave</i> . kom opp som nr. 3. Synes den virket relevant da den tok opp spørsmålet om skoleprestasjoner kan forklares i familiebakgrunn.
Idunn	24.04.24	«Minoritetsspråklige elever», «Videregående skole», «resultater»	52	Flerspråklige elevers leseresultater. <i>Klar framgang!</i> Minoritetselvene, språket og skolen. I E. Selj, & E. Ryen (red.), <i>Med språklige minoriteter i klassen. Språklige og faglige utfordringer</i>
Oria	24.04.24	«Minoritetsspråklige elever», videregående skole», «fracfall»	3	<i>Boka «Minoritetselvene, språket og skolen</i> av E. Selj, & E. Ryen (red.). Fant jeg i søkebasen Oria og fikk lånt boka på NTNU sitt universitetsbiblioteket på Tunga.

Kilder funnet i referanselista til andre kilder

- Masteroppgaven «*Kulturell kapitalers betydning for skoleprestasjoner*» fant jeg i litteraturlista til bacheloroppgaven «*Frafall og skoleprestasjoner blant innvandrerungdom*» som jeg fant på Google Scholar ved å søke opp søkeordene «Innvandrerungdom, videregående opplæring, fracfall» hvor jeg videre avgrenset søket mitt til perioden «2022-2024» og fikk 89 treff. Denne bacheloroppgaven kom opp som nr.4. Jeg har valgt å ikke bruke bacheloroppgaven som kilde på grunn av at det er en bacheloroppgave og ikke en vitenskapelig artikkel, men valgte å lese over den for å se om jeg kunne få noen ideer.
- *NOVA Rapporten: Trivsel og utdanningsdriv blant minoritetselver i videregående. Hvordan forstå karakterforskjeller mellom elever med ulik innvandrerbakgrunn?* Fant jeg i litteraturlista til masteroppgaven «Så det går hånd i hånd det sosiale og faglige». Den var relevant fordi den tar for seg utfordringene som minoritetselver kan møte på i videregående skole.
- «*Causes of delinquency*» av Travis Hirschi (1969) - fant jeg i Tormod Øia sin bok om «Ungdom, rus og marginalisering» (2013). Teorien ble relevant opp mot marginaliseringsprosessen som innvandrerungdom kan gå gjennom i skolen.

- *Minoritetsspråklige ungdom i skolen. Reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet?* – NOVA Rapport 14/2003 (Bakken, 2003). Denne artikkelen og «*For store forventninger? Kunnskapsløftet og ulikhetene i grunnskolekarakterer*». NOVA Rapport 7/2012 (Bakken&Elstad, 2012) fant jeg i litteraturlista på nettsiden til Utdanningsdirektoratet under artikkelen «*Ulike perspektiver på skolerultatene til barn og unge med innvandrerbakgrunn*» som står på nettsiden av Anders Bakken (2014). URL: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/Ulike-perspektiver/?depth=0>

